12. Антонова Н.Л. Проблема оснований в классификации социальных практик. *Научно-технические ведомости СПбГПУ. Гуманитарные и общественные науки*. 2011. № 1. С. 240-243.

13. Тейлор Ч. Что такое социальное воображаемое? *Неприкосновенный запас*. 2010. № 1. С. 19-26.

Ткаченко М.І., *к.е.н., доцент*
доцент кафедри економіки та менеджменту
Вінницький інститут Університету «Україна»
Жукова О.А., *старший викладач кафедри бізнесу і права*
Вінницький інститут Університету «Україна»
Озоліна А.О., *магістрант 2-го року підготовки*
спеціальності «Фінанси, банківська справа та страхування»
Вінницький інститут Університету «Україна»

ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТА ШЛЯХИ ЇЇ ПІДВИЩЕННЯ

ASSESSMENT OF FINANCIAL SUSTAINABILITY OF THE ENTERPRISE AND WAYS OF ITS IMPROVEMENT

Анотація. У статті розглянуто методику оцінювання рівня фінансової стійкості підприємства. Визначено фактори впливу на фінансову стійкість як внутрішні так і зовнішні. Зазначено що управління фінансовою стійкістю підприємства є важливою складовою фінансового механізму. Та запропоновано шляхи щодо покращення фінансової стійкості суб'єкту господарювання.

Ключові слова: фінансова стійкість, фінансова діяльність, фінансовий стан, оцінка фінансової стійкості, показники ділової активності.

Abstract. The article considers the method of assessing the level of financial stability of the enterprise. Factors influencing financial stability, both internal and external, have been identified. It is noted that the management of financial stability of the enterprise is an important component of the financial mechanism. But there are ways to improve the financial stability of the entity.

Keywords: financial sustainability, financial activity, financial condition, evaluation of financial stability, business activity indicators.

Постановка проблеми. В умовах динамічних змін зовнішнього та внутрішнього середовища необхідною умовою для успішної господарської діяльності є контроль за фінансовою стійкістю підприємства. Фінансова стійкість підприємства полягає у його здатності вистояти, протистояти і адаптуватися до дії екзогенних та ендогенних

чинників. Багато науковців погоджуються з тим, що фінансова стійкість – це якісна характеристика підприємства, яка відображає процес взаємодії зовнішніх і внутрішніх чинників для досягнення стану фінансової рівноваги і його здатність розвиватися.

У зв'язку з цим актуалізуються питання управління фінансовою стійкістю та набуває пріоритетного значення при формуванні фінансової тактики та стратегії розвитку підприємства. Важливість для підприємства підтримувати стабільну діяльність свідчить про необхідність розробки концептуальних основ управління фінансовою стійкістю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методика оцінювання управлінням фінансовою стійкістю є предметом дослідження вітчизняних та закордонних вчених, зокрема: Е.Альтмана, І.О. Бланка, В.Х. Бівера, Ф.Ф. Бутинця, М.І. Баканова, Є.В. Ізмайлової, Л.І. Костирко, Л.А. Лахтіонової, Г. М. Лиференко, Є.В. Мниха, Г.В. Савицької, В.К. Савчука, Р.С. Сайфуліна, О.О. Терещенка, М.Г. Чумаченка, А.Д. Шеремета та інші науковців.

Метою статті є комплексе оцінювання фінансової стійкості підприємства та механізму її управляння.

Предметом дослідження є теоретико-методологічні та прикладні засади процесу управління фінансовою стійкістю підприємства.

Для забезпечення достовірності та обґрунтованості одержаних результатів дослідження використовувалися: комплексно-цільовий підхід і системний аналіз; статистичний, логічний та економічний аналіз, метод розрахункових коефіцієнтів.

Виклад основного матеріалу. Управління фінансовою стійкістю підприємства являє собою систему принципів та методів розробки і реалізації управлінських рішень, пов'язаних із забезпеченням стабільного стану фінансових ресурсів і активів, їх формування та розподілу, який дозволив би підприємству розвиватися на основі зростання прибутку та капіталу при збереженні платоспроможності і кредитоспроможності, забезпечення і підтримання його фінансової рівноваги. Основною метою такого управління є забезпечення фінансової безпеки та стабільності функціонування і розвитку підприємства у поточному та перспективному періодах, що дозволить в кінцевому підсумку максимізувати його ринкову вартість[1, с. 105].

У процесі аналізу фінансової стійкості слід використовувати таку методику, яка найбільшою мірою сприятиме його ефективності. Методика проведення будь-якого аналізу може включати способи, правила і заходи щодо найбільш доцільного виконання роботи. В аналізі фінансової стійкості методика являє собою сукупність аналітичних способів і правил дослідження діяльності підприємства, спрямованих на вивчення різних об'єктів аналізу, які допомагають одержати найбільш повну оцінку фінансової стійкості і прибутковості підприємства.

Для оцінки та планування фінансової безпеки доцільно визначати тип та величину запасу фінансової стійкості.

У таблиці 1 проведено розрахунок типу фінансової стійкості ПП «Айснет», вихідними даними для якого є фінансова звітність підприємства.

Наведений розрахунок у таблиці 1 показав, що найбільший вплив на фінансову стійкість спричиняє розмір власного капіталу. На ПП «Айснет» за три роки він зріс з 6195 тис. грн. до 17193 тис. грн..

В період з 2014 року до 2016 року вартість необоротних активів зросла з 472 тис. грн. до 1064 тис. грн.. А з 2016 року до 2018 року їх вартість зменшилась до 726,9 тис. грн.. Але дане коливання суттєво не вплинуло на зростання власних обігових коштів і за відповідний період їх розмір зріс з 5723 тис. грн. до 16466,1 тис. грн.. Власні оборотні кошти також забезпечують і боргові зобов'язання підприємства в повному обсязі незважаючи на їх коливання продовж періоду дослідження як в сторону збільшення так і в сторону зменшення.

Таблиця 1

Оцінка типу фінансової стійкості ПП «Айснет» 2014-2018 роках

№ п/п	Показник	2014 рік	2015 рік	2016 рік	2017 рік	2018 рік
1	Власний капітал	6195	7864	10582	12595,1	17193
2	Необоротні активи	472	535	1064	887	726,9
3	Власні оборотні кошти (р.1 – р.2)	5723	7329	9518	11708,1	16466,1
4	Довгострокові зобов'язання	0	531	461	0	625,3
5	Наявність власних і довгострокових джерел покриття запасів (р.3 + р.4)	5723	7860	9979	11708,1	17091,4
6	Короткострокові кредити та позики	1414	509	1715	4201,9	878,2
7	Загальний розмір основних джерел покриття запасів (р.5 + р.6)	7137	8366	11694	15910	17969,6
8	Запаси	286	414	1181	1011	1736,5
9	Надлишок (нестача) власних оборотних коштів (р.3 – р.8)	5437	6915	8337	10697,1	14729,6
10	Надлишок (нестача) власних і довгострокових джерел покриття запасів (р.5 – р.8)	5437	7446	8798	10697,1	15354,9
11	Надлишок або нестача основних джерел покриття запасів (р.7 – р.8)	6851	7952	10513	14899	16233,1
12	Тип фінансової стійкості	АС	АС	АС	АС	АС

Отже, у 2014-2018 роках ПП «Айснет» перебувало у стані абсолютної фінансової стійкості. А це свідчить про те, що для забезпечення запасів у підприємства достатньо власних оборотних коштів, а платоспроможність підприємства гарантована.

Наступним етапом для поглибленої оцінки ефективності управління фінансовою стійкістю є визначення запасу фінансової стійкості ПП «Айснет» (табл.2).

Запас фінансової стійкості являє собою різницю між чистим доходом від реалізації товарів, робіт, послуг підприємства і точкою беззбитковості (порогом рентабельності) і показує, на скільки підприємство може скоротити обсяг реалізації, щоб не зазнати збитків, і розглядається як межа безпеки. У свою чергу коефіцієнт запасу фінансової стійкості відображає на скільки відсотків можуть бути знижені обсяги реалізації у прибутковості підприємства за умови втрати прибутку від операційної діяльності через вплив різного роду факторів [4].

Таблиця 2

Оцінка запасу фінансової стійкості ПП «Айснет» у 2016 – 2018 роках

Показник	2016 рік	2017 рік	2018 рік	(+/-)2018 року до	
				2016	2017
Чистий дохід від реалізації продукції, тис.грн.	32241	38738	43150,9	10909,9	4412,9
Собівартість реалізованої продукції, тис.грн.	23257	27402	27913,6	4656,6	511,6
Маржинальний прибуток прибуток, тис.грн.	8984	11336	15237,3	6253,3	3901,3
Умовно-змінні витрати ,тис. грн.	15818	19182	19539	3721	357
Умовно-постійні витрати, тис. грн..	7442	8220	8374	932	154
Маржинальний дохід, тис. грн.	16426	19556	23611,3	7185,3	4055,3
Частка маржинального доходу, %	50,95	50,48	54,72	3,77	4,24
Поріг рентабельності, тис. грн.	14606,5	16283,7	15303,4	696,9	-980,3
Запас фінансової стійкості, тис. грн.	17634,5	22454,3	27847,5	10213	5393,2
ЗФС у % до ЧД від реалізації продукції	54,7	57,9	64,5	9,8	6,6

Як видно з даних таблиці 2, ПП «Айснет» протягом всього періоду дослідження (2016 - 2018 р.р.) отримує доходи, які перевищують значення порогу рентабельності. У 2016 році підприємству необхідно було реалізувати продукції на суму 14606,5 тис. грн для покриття всіх своїх витрат. Фактична виручка становила 32241 тис. грн., що є вище від порогу рентабельності (точки беззбитковості) на 17134,5 тис. грн. Тобто, запас фінансової міцності у 2016 році склав 54,7 %.

Отже, виручка може зменшитися ще на 54,7% і тільки тоді рентабельність дорівнюватиме нулю, якщо ж виручка від реалізації продукції зменшиться більше ніж 54,7%, тоді підприємство отримає збиток. У період з кінця 2016 року до 31 грудня 2018 року запас фінансової стійкості збільшується 17134,5 тис. грн до 27847,5 тис. грн., або з 54,7% до 64,5%, що говорить про фінансову стабільність підприємства.

На основі проведеного аналізу запасу фінансової міцності, можна побачити, що зміна обсягу постійних витрат є обернено пропорційною до зміни величини запасу фінансової міцності та прямо пропорційна до зміни точки беззбитковості.

Результат фінансово-господарської діяльності ПП у 2016 - 2018 роках є позитивним, тому потрапляє в область діагоналі – зону відмови від залучених

ресурсів.

Така ситуація характерна для першого квадрата матриці стратегії забезпечення фінансової стійкості підприємства (рис. 1).

	РФД < 0	РФД = 0	РФД > 0
РГД > 0	**Квадрат 1** «Батько сімейства	**Квадрат 4** «Рантьє»	**Квадрат 6** «Материнське суспільство»
РГД = 0	**Квадрат 7** «Епізодичний дефіцит»	**Квадрат 2** «Стійка рівновага»	**Квадрат 5** «Атака»
РГД < 0	**Квадрат 9** «Криза»	**Квадрат 8** «Дилема»	**Квадрат 3** «Нестійка рівновага»

Рис. 1 Матриця стратегії забезпечення фінансової стійкості підприємства

Дане положення носить назву «Батько сімейства». Темпи зростання обороту нижче за можливих. Існують резерви. Можливий перехід в квадрати 4, 2 і 7. Підприємство знаходиться на стадії «гальмування» розвитку фінансово-господарської діяльності. Оскільки підприємство знаходиться на стадії гальмування розвитку фінансово-господарської діяльності, то пріоритетною сферою такого розвитку, що забезпечує реалізацію фінансової стратегії є формування достатнього рівня фінансової безпеки підприємства.

З метою поліпшення фінансового стану ПП «Айснет», необхідно звернути увагу на управління дебіторською та кредиторською заборгованістю. Для виходу підприємства із квадрата 1 та переходу у позицію, наприклад, квадрат 2 «Стійка рівновага» або квадрат 4 «Рантьє» можна порекомендувати наступні заходи:

1. Подальше скорочення дебіторської заборгованості. З цією метою необхідно зробити наступне:

- жорсткіше контролювати стан розрахунків з покупцями за відстроченими (простроченими) заборгованостями;
- по можливості орієнтуватися на більше число покупців, щоб зменшити ризик несплати одним або декількома покупцями;
- стежити за співвідношенням дебіторської та кредиторської заборгованості, оскільки перевищення кредиторської заборгованості над дебіторською призводить до неплатоспроможності підприємства;

2. Переглянути структуру управління фінансами, що може дати більш ефективне використання грошових ресурсів.

3. Відновити основні засоби.

4. Планувати свою діяльність і одержувати від неї прибуток.

Використання даної матриці дозволяє підприємству адекватно приймати рішення щодо комплексного використання всіх фінансових ресурсів, спрямованих на

досягнення цілей фінансової стратегії. В межах запропонованої матриці можна розглядати проблему співвідношення цілей і ресурсів розвитку підприємства у динаміці, надаючи можливість формулювати фінансову стратегію, пріоритетні сфери розвитку, що забезпечують її реалізацію і модифікують фінансову стратегію у результаті зміни важливих параметрів функціонування підприємства.

У результаті аналізу фінансової стійкості ПП «Айснет» було виявлено, що стійкість підприємства у 2016-2018 р. була абсолютною. Водночас, були виявлені негативні тенденції, що ведуть до подальшого ослаблення фінансової стійкості в майбутньому.

Однією з ключових проблем ПП на сьогоднішній день є проблема дефіциту грошових коштів, тобто високоліквідних активів. Це обумовлено активним наданням комерційного кредиту клієнтам та відсутністю жорсткого контролю за інкасуванням наданих комерційних кредитів.

На підприємстві існують значні внутрішні резерви та механізми, що дозволяють управляти дебіторською заборгованістю більш ефективно і отримати додаткові обігові кошти. Щоб ефективно управляти дебіторською заборгованістю, підприємству необхідно виконувати наступні рекомендації:

1) контролювати стан розрахунків з клієнтами та своєчасно пред’являти позовні заяви;

2) орієнтуватися на якомога більшу кількість замовників з метою зменшення ризику несплати одним або кількома великими споживачами;

3) стежити за відповідністю кредиторської та дебіторської заборгованості.

Висновки. Отже, фінансовий аспект такої стратегії полягає у визначенні оптимального рівня співвідношення залучених і власних коштів, зростанні рівня рентабельності продукції за рахунок зниження її собівартості, збільшення обіговості обігових коштів тощо.

Таким чином, застосування вказаних методичних підходів надає можливість оцінити фінансову стійкість підприємства в комплексі та визначення шляхи щодо забезпечення та підтримку стійкого фінансового стану суб’єкта господарювання.

Список використаних джерел

1. Кизим М. О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства. Х.: Вид. дім «ІНЖЕК», 2013. 144 с.

2. Жукова О.А., Озоліна А.О. Теоретичні підходи щодо фінансової стійкості підприємства. *Подільский науковий вісник*. 2020. №1. С.59-63. URL: http://pnv.in.ua/images/Magazine/1_2020.pdf

3. Жукова О.А.. Методичні підходи щодо оцінювання фінансової стійкості підприємства. *Сучасні технології менеджменту, інформаційне, фінансове та облікове забезпечення розвитку економіки в умовах євроінтеграції: збірник тез доповідей учасників Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції, м.Черкаси, 16-17 квітня 2020 року.* Черкаси: Східноєвропейський університет економіки і менеджменту, 2020. С. 187-190

4. Фінансовий менеджмент: навчальний посібник / За заг. ред. д-ра екон.

наук І. О. Школьник та канд. екон. наук В.М. Кремень. Київ: «Центр учбової літератури», 2014. 427 с.

Трішина А.В., *студентка ННІЕОМС ,*
Університет державної фіскальної служби України
Науковий керівник: **Ляшенко Г.П.**, к.е.н.,професор
кафедри економіки підприємства
Університет державної фіскальної служби України

ЗБУТОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТА УПРАВЛІННЯ НИМ У ФОРМУВАННІ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

THE SALES POTENTIAL IN SHAPING COMPETITIVENESS OF THE COMPANY

Анотація. У даній статті акцентовано увагу на теоретичні засади сутності та особливостей збутового потенціалу та управління ним у формуванні конкурентоспроможності підприємства. Представлено поняття збутового потенціалу підприємства, а також що означає потенціал, а це є навички та можливості керівників, спеціалістів, службовців та інших категорій персоналу, щодо виробництва товарів чи здійснення послуг (або робіт), для отримання максимального доходу і забезпечення сталого функціонування та розвитку різних видів підприємств. Досліджено підходи збутового потенціалу, які забезпечує його формування у конкурентоспроможності підприємства. Кожен із цих підходів структурно інтегрує у собі такі три підсистеми, що від гармонійної взаємодії залежить рівень розвитку збутового потенціалу підприємства. Виділено, що основними елементами виступають системи, як: ресурсного забезпечення збутової діяльності, управління збутовою діяльністю та система підтримки збутової діяльності. Розглянуто управління збутовим потенціалом як багатоаспектний управлінський процес, що спрямований на забезпечення ефективного збуту підприємства у довгостроковій перспективі в умовах мінливості зовнішнього середовища. Збутовий потенціал підприємства досліджений, як можливість збуту, що забезпечує готовність і здатність підприємства здійснювати виведення товару на ринок, та його реалізацію за постійного вдосконалення технології збуту, а також новітні інновації продуктового ряду з урахуванням факторів маркетингового середовища. Визначено, що оцінити величину виробничо-збутового потенціалу підприємства у разі спільного розгляду виробничих і збутових можливостей суб'єкта господарювання практично неможливо. Особливостями збутового потенціалу визначено для даного потенціалу підприємства, що він є наявним ресурсним забезпеченням цієї діяльності та пряма залежність від вміння менеджерів ефективно використовувати ресурсне забезпечення , а також його збутової діяльності у сфері управління, та визначення збутового потенціалу в підсумковій величині фінансових результатів збутового потенціалу підприємства. Досліджено, механізм